

Vrede en alle goeds

Mijmeringen bij de Vredesweek

De wens 'Vrede en alle goeds' is afkomstig uit de Franciscaanse Beweging. Innerlijke en maatschappelijke vrede is voor mij, als lid daarvan, een belangrijk thema. Menig voorganger verzucht in preken en overwegingen: "We leven in verwarrende tijden." Dan hebben ze in hun achterhoofd vaak de oorlog Rusland-Oekraïne, die al meer dan vier jaar voortsleept, en de gewelddadigheden in het Midden-Oosten, waar maar geen einde aan komt. Een en ander raakt ons; het is allemaal niet zover weg en komt daardoor meer binnen. Hoe gaan we ermee om? Hoe kan de Kerk ons daarbij ondersteunen?

Drie jaar geleden stierf een studiegenoot van me, diaken Fred van Iersel. Met hem heb ik niet lang voor zijn dood gesproken over deze vragen. Hij was ooit algemeen secretaris van Pax Christi en later hoofdalmoezenier en bijzonder hoogleraar geestelijke verzorging in de krijgsmacht. Zijn laatste boek had als titel 'Een leven lang Lourdes' en gaat over de grote betekenis van Maria voor hem. Het bisdom Haarlem-Amsterdam gaf hem, net op tijd, erkenning als 'man van vrede'.

Wat is me bijgebleven van zijn inzichten? Fred ging ooit bij Pax Christi weg omdat hij meer dan het toenmalige bestuur belang hechtte aan een blijvende band met de kerken. Pax Christi werd zoals we weten PAX, professionaliseerde en werd steeds groter, vooral met subsidies van het Rijk. Men was niet alleen actief in Nederland, maar ook en vooral midden in brandhaarden in Afrika en het Midden-Oosten. PAX bouwde met succes nieuw draagvlak op in Nederland via de lokale 'ambassades van vrede'. Vanuit Nieuwegein nam ik een aantal keren deel aan bijeenkomsten in Utrecht van vele vrijwilligers uit het hele land. Er waren mensen vanuit de kerken, waaronder de onze, en ook anderen. Eén van de speerpunten was een goed vormgeven van de Vredesweek. Men was en is daarin heel creatief, gesteund door het landelijk bureau. De kerken kregen ook dit jaar de Vredeskrant en een liturgische handreiking.

Wie worden daarmee in onze parochies bereikt? Als er al aandacht is voor de Vredesweek kan dat beperkt blijven tot een heel algemeen gebed van de voorganger of de lector om vrede in de wereld. Ook als er een oecumenische viering is. Wie verlangt

er niet naar vrede? Zelf hecht ik erg aan bidden (en ook aan overwegen en schrijven) vanuit echte geraaktheid door wat er om ons heen gebeurt. Enig nadenken is daarbij niet verkeerd; anders word je makkelijk meegezogen in het oprukkende populisme, waar vluchtelingen tot het grootste probleem worden gemaakt. Wie de methode van Cardijn (zien-oordelen-handelen) en het katholiek sociaal denken wil volgen, moet mijns inziens varen op eigen inzichten en ervaringen; ook de voorganger die een preek en de voorbeden maakt. Zo kun je voorkomen dat je boven de realiteit gaat zweven. Of erger nog: dat je je laat meesleuren door breed levende onderbuikgevoelens.

Voor mij speelden PAX en de Ambassade van Vrede in Nieuwegein een belangrijke rol in het leren zien. Bij de voorbereiding van een Walk of Peace in de Vredesweek spraken we uitgebreid met bestuurders en de imam van de Marokkaanse moskee. Mij is een uitspraak bijgebleven over de criminele jongeren met een Marokkaanse achtergrond, waar veel burgers van Nieuwegein en IJsselstein terecht zo de pest aan hebben. Een bestuurder zei daarover: "Het probleem is niet dat ze islamitisch zijn opgevoed. Het is juist dat ze te weinig islamitisch zijn geworden. Voor ons speelt de jihad een rol in ons geloof. De kleine jihad, de oorlog tegen andersdenkenden als de islam bedreigt

wordt, speelt niet in dit land. Maar de grote jihad, het leren beheersen van je hartstochten, waaronder de hebzucht, des te meer. In die zin zijn ontspoorde jongeren uit onze kring juist te weinig islamitisch. In IJsselstein proberen we met Marokkaanse buurtvaders in de wijk IJsselveld contact met deze jongeren te krijgen, om ze bij te sturen. Niet makkelijk, maar wel belangrijk."

Dat was een eyeopener voor mij. Zo had ik het nog nooit gezien. Ik moest er weer aan denken toen ik in de krant uitspraken las van extreemrechtse politici. Ze hadden het over "het islamo-fascisme dat ons land bedreigt." Ik dacht: die mensen zijn nog nooit met een groep medechristenen echt in gesprek geweest met een groep moslims, op basis van gelijkwaardigheid en respect.

De uitdaging die ik voor parochies zie is deze: hoe kunnen belangrijke maatschappelijke ervaringen en inzichten van parochianen doorklinken bij degenen die de liturgie verzorgen en die het parochieblad en de website vormgeven? De PCI is daarvoor op het gebied van de armoedebestrijding. M.O.V.-groepen zijn verdwenen of vergrijsen. Het pastoraal team heeft de handen vol aan het draaiend houden van het kerkelijk leven. Toch zijn ze er: parochianen die maatschappelijke ervaringen opdoen, die breder mogen doorklinken. Ik denk aan leerkrachten op scholen, gemeentebestuurders, buurtopbouwwerkers of bijvoorbeeld vrijwilligers in buddyprojecten met vluchtelingen of mensen met schulden. Of, als die er is, een Ambassade van Vrede.

De liturgie in de Vredesweek is niet echt geschikt om belangrijke opgedane maatschappelijke ervaringen goed te verwerken. Maar preken, gebeden en parochiebladartikelen klinken naar mijn ervaring

heel anders als de betrokkenen voorganger of redacteur aanwezig is geweest bij een gespreksavond in de Vredesweek, liefst in oecumenisch verband. Stel dat er een medewerker van PAX is uitgenodigd om over vredeswerk in brandhaarden maar ook in Nederland een lezing te houden met gesprek na. Er is bij PAX zoveel maatschappelijke

ervaring opgebouwd, ook in samenwerking met kerken wereldwijd, dat het zonde is om die niet door te laten klinken.

Zo'n spreker kan een beroepskracht of een vrijwilliger zijn. PAX heeft veel slagkracht verloren. De regering Schoof heeft de subsidie beëindigd. Velen zijn ontslagen. Bij sommigen in onze kerk leeft het idee dat PAX van de kerk is weggedreven. Dat klopt maar ten dele. De dragende groep en de doelgroep is breder dan de achterban van de kerken: alle mensen van goede wil. Maar sinds de benoeming van de nieuwe directeur, Rolien Sasse, zijn de banden met de kerken weer aangehaald. Niet moeilijk, omdat kerken breed vertegenwoordigd zijn in de organen die de leden van de Raad van Toezicht benoemen: de Pax Christi Ledenraad en het I.K.V.. Kerken hebben ook diaconaal taaie structuren. Het nut daarvan blijkt nu weer.

Werk je mee aan het volgend jaar in september organiseren van een oecumenische gespreksavond in de Vredesweek?

door Hans Oldenhof
(voormalig diocesaan diaconaal werker)

19 — 27 sept '26
vredesweek.nl